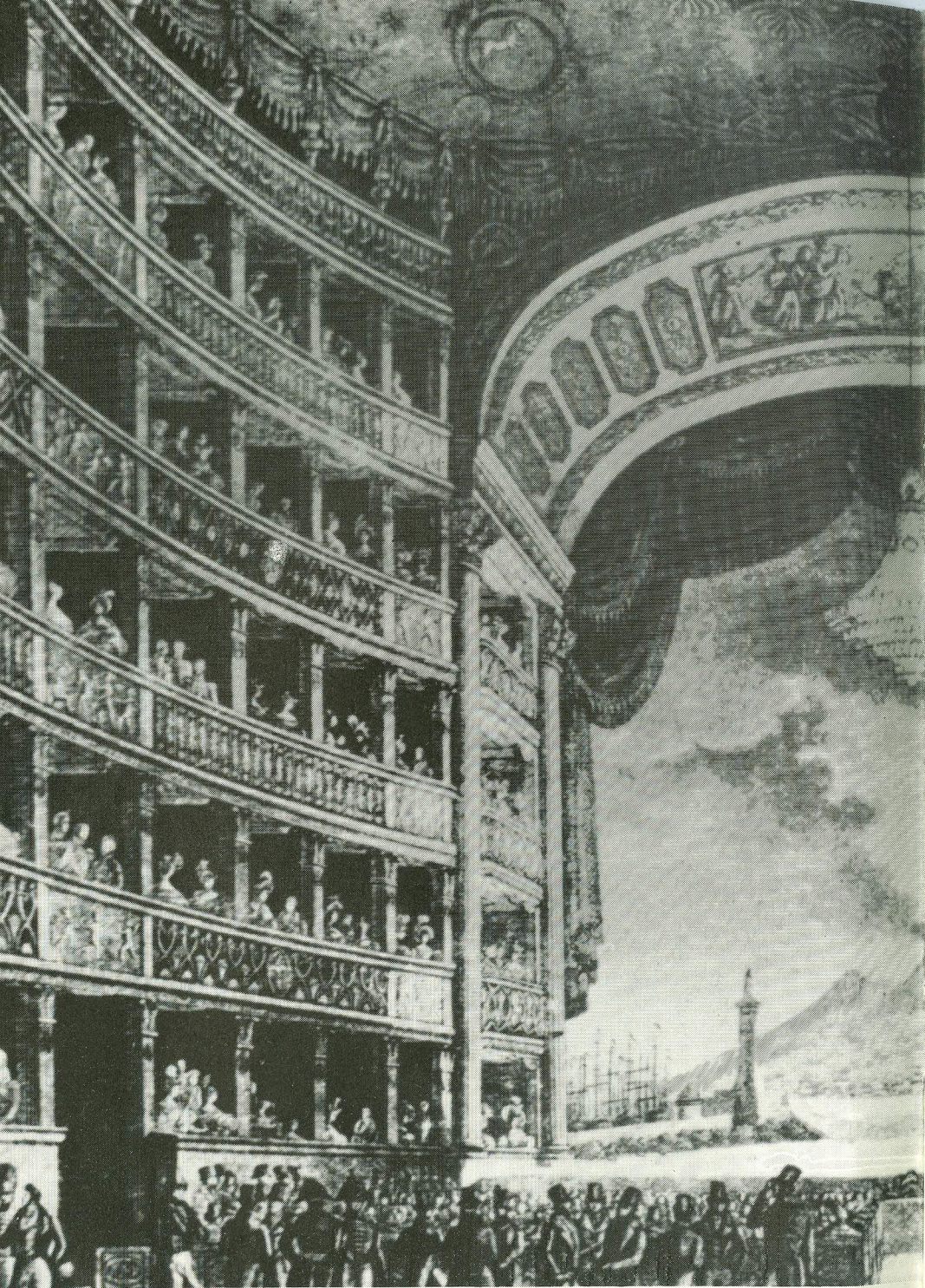
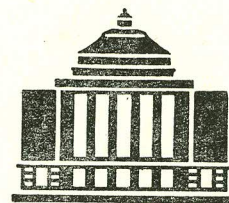

Lucia di Lammermoor

SAN CARLO THEATRE

TEATRO DI SAN CARLO
RAT · ESTONIA ·

GAËTANO DONIZETTI

LUCIA DI LAMMERMOOR

Ooper 2 vaatuses

Libreto — SALVATORE CAMMARANO

Sir Walter Scotti romaani «Lammermoor'i mõrsja»

(The Bride of Lammermoor)

ainetel

Esiatendus — 30. detsembril 1984

Robert Burns

Mu arm on nagu ruske roos

Mu arm on nagu ruske roos,
mis õide puhkend vast,
see nagu imeline laul
ei lakka kordumast.

Niisama kaunis kui mu lemb
on ka mu kiindumus,
ning see on veelgi sügavam
kui mere põhjatus.

Ei kuiva meri iialgi,
ei sula kaljumäed,
ning sama igaveseks sa,
mu armastuski, jääd.

Kui ajutiselt lahkungi,
mu arm, mu ainuke —
ükskõik kui kaugelt alati
su juurde leian tee.

Tõlkinud Ralf Parve
(Kogumikust «Lõbusad kerjused»
Tallinn, 1959)

Ajast, ainekust ja autorist

Soti kirjanduse klassikutest on kindlasti kõige tuntumad luuletaja ROBERT BURNS (1759—1796) ja romaanikirjanik WALTER SCOTT.

Sir WALTER SCOTT (1771—1832) õppis Edinburgh'i ülikoolis õigusteadust. Töötamise kõrval Sotimaa kohtuametites hakkas koguma rahvaluulet, avaldama arvustusi ja kirjutama keskaja-ainelisi romantilisi poeme («Viimse minstreli lugulaul», «Järveneitsi» jt.). Kuigi Scott on kirjutanud ka Napoleoni biograafia ja Sotimaa ajaloo, tuntakse teda eelkõige ikkagi romantiliste ajalooliste romaanide autorina. Tähtsamatest teostest tuleks mainida romaane «Waverley», «Rob Roy», «Lammermoor'i mõrsja», «Ivanhoe», «Klooster», «Kenilworth», «Talisman» jt.

Kui Burnsi luuletused on inspireerinud paljusid heliloojaid romansside ja laulude loomisel, siis Scotti loomingust on 19 teost saanud aluseks ühtekokku 63 ooperile. Kõige populaarsem nendest on kahtlemata Donizetti «Lucia di Lammermoor», kuid teatrite mängukavades figureerivad ka Rossini «Järve tütar», Bellini «Puritaanlased», Bizet' «Perthi kaunitar» jt. «Ivanhoe» põhjal on oopereid kirjutanud 10 heliloojat (nende seas Rossini, Pacini, Nicolai, Sullivan) ja «Kenilworth» on olnud aluseks koguni 11 autori ooperitele (nende hulgas Auber, Donizetti jt.).

«Lammermoor'i mõrsja» (The Bride of Lammermoor) kirjutas Scott 1819. aastal. Selle teose põhjal on kirjutatud ooperi 7 heliloojat: Adam (1827), Carafa (1829), Rieschi (1831), Damse (1832), Bredal (1832), Mazzucato (1834) ja Donizetti (1835).

GAËTANO DONIZETTI (1797—1848) on möödunud sajandi I poole üks tuntumaid ja viljakamaid itaalia ooperiheliloojaid. Jätkates vokaalse liini osas oma kolleegide Bellini ja Rossini meloodilisust ja virtuoossust, võib tema orkestrikäsitluses näha juba tee sillutamist Verdile ja verismile.

Donizetti õppis muusikat kõigepealt oma sünnilinnas Bergamos ja seejärel Bolognas. Huvi ooperite loomise vastu avaldus juba õpingute ajal. Esimene lavale jõudnud teos — «Enrico di Borgogna» on kirjutatud 1818. aastal. Ühtekokku on Donizetti loonud 67 ooperit (mõnede teatmeteoste põhjal, mis arvestavad ka üksikute teoste erinevaid redaktsioone, on tema loomingulises pärandis 73 lavateost). Tuntumad neist on «Anna Bolena» (1830), «Armujook» (1832), «Lucrezia Borgia» (1833), «Lucia di Lammermoor» (1835), «Poliuto» (1839), «Rügemendi tütar» (1840), «Favoriit» (1840), «Linda di Chammounix» (1842), «Don Pasquale» (1843).

Napoli teatris «San Carlo» (vt. foto kava kaane siseküljel) 26. septembril 1835. a. Nimiosas laulis Fanny Persiani-Tacchinardi.

Tallinnas esitati «Lucia di Lammermoor'i» esmakordselt 1849. aastal saksa trupi poolt. Eestikeelne esietendus «Estonia» laval sai teoks 18. juunil 1970. a. Sellest kujunes Paul Mägi üks menukamaid lavastusi ning etendus püsis teatri mängukavas kuni 1983. aastani. Silmapaistvate tulemustega laulsid peaosi Anu Kaal, Margarita Voites, Tiit Kuusik, Hendrik Krumm, Ivo Kuusk, Mati Palm, Uno Kreen. Arvestades tugevat solistide ansamblit ja külalisesinemisi, otsustati «Lucia di Lammermoor» uuesti kavasse võtta. Et mitmed lauljad on vahepeal oma osad ära õppinud ka algkeeles, kanname seekord kogu teose ette itaalia keeles.

Eelmine lavastus on paljudel teatrisõpradel veel hästi meeles. Ja käesoleva etenduse ettevalmistajad seisid küllaltki keerulise ülesande ees. Lugesid ajakirjandusest, et 1973. aastal lavastaja Günter Roth ja dirigent George Alexander Albrecht alustasid oma lavastust Hannoveris Edgardo aariaga ooperi viimasest vaatusest ja niiviisi serveerisid teost kui ühe peategelase meenutust, lähtusime ka meie nimetatud impulsist ja olemas kasutanud antud etenduses mõningate piltide teistsugust järjestust. Ühtlasi võimaldab etenduse tehniline lahendus seekord ooperi ette kanda ainult ühe vaheajaga.

Lühike sisuseletus.

Põline vaen valitseb kahe perekonna — Ravenswoodide ja Ashtonite vahel. Lord Enrico Ashton on haaranud oma valdusse Ravenswoodide maad ja lossi. Vana lossiomanik, Edgardo di Ravenswoodi isa, suri kurvastusest ja häbist. Ent lord Enrico ei leia hingerahu — noor Ravenswood jäi ellu ja on töötanud talle kätte maksta. Lisaks majanduslikele raskustele, on ka poliitiline partei, kuhu Enrico Ashton kuulub, sattunud valitsejate silmis ebasoosinguusse. Ainsat väljapääsu tekinud olukorrast näeb Enrico oma õe Lucia abiellumises mõjuka ja nimeka aadlimehe lord Arturo Bucklaw'ga.

Edgardo tuleb Ravenswoodide suguvõsa kalmistule. Äsja kihutati ta välja oma kunagisest lossist, kus praegu toimub Lucia ja Arturo pulmapidu. Edgardo mõtiskleb elu, armastuse ja saatuse üle. Pulmarahvas lahkub lossist. Nendelt saab

Edgardo teada kohutava uudise: Lucia on surnud. Edgardo ei suuda seda kuidagi uskuda. Tema silmade ees kangastuvad kõik möödunud päevad ja elav Lucia...

Oma sõbratari Alisa keelitamisest hoolimata on Lucia tulnud parki, et kohtuda Edgardoga. Armsamat oodates meenutab ta vana legendi, mille kohaselt üks Edgardo di Ravenswoodi esivanematest oli äkilises armukadedusehoos sinise allika läheduses tapnud oma naise. Onnetu daami vari liukvat ringi veel tänaseni ja selge allikavesi muutuvat mõnikord vereks. Alisa anub, et Lucia hoiaks end, kuid Lucia ei ole enam võimeline maha suruma teda vallanud kirge. Ilmub Edgardo. Soti vabadusvõitlejate ülesandel peab ta kiiresti Prantsusmaale sõitma. Enne seda tahaks ta otsida lepitust Enrico ja paluda temalt Lucia kätt. Lucia aga teab oma venna jäikust ja palub nende armastust veel mõnda aega saladuses hoida. Edgardo heidab Luciale ette kogu Ashtonite suguvõsa reetlikkust ja verejanu. Kuid süda saab siiski võitu äkilisest vihapurskest ning truuduse pandiks kingib Edgardo Luciale kihlasõrmuse. Lucia töötab armastatut oodata.

Tuleb Normanno. Ta laseb kokku kutsuda sõdurid ja jahiseltskonna, et jõuda selgusele, kes oli see tundmatu mees, keda äsja oli nähtud liikumas lossi ümber. Mehed ruttavad ümbruskonda läbi otsima. Saabub Enrico, kelle sünge meeleolu peapõhjuseks on Lucia keeldumine abieluks Arturoga. Lucia kaitseks astub välja tema kasvataja Raimondo. Ent Normanno avaldab Lucia tõrksuse kõige tõenäolisema põhjuse: Lucia armastab noormeest, kes ta ükskord pargis metsiku sõnni sarvede eest päästis. Enrico mõistab, et Lucia elupäästja pole keegi muu kui ta vaenlane Edgardo di Ravenswood. Enrico raev saab uut tuld tagasijõudnud meeste teatest: ka praegu lossi juurest minemakihutatud võõras oli jällegi Edgardo.

On möödunud mitu kuud. Lucia palvetest hoolimata teeb Enrico ettevalmistusi pulmadeks. Normanno, kes Enrico korraldusel on kõrvaldanud kõik Edgardo kirjad, esitab saatanliku plaani — näidata Luciale võltsitud kirja, et tütarlaps hakkaks uskuma oma armastatu truudusetust. Ilmub Lucia. Ta anub vennalt halastust ja avaldab, et teda seob truudusevanne. Nüüd näitab Enrico õele võltsitud kirja. Seda lugedes Lucia vastupanu murdub. Enrico saadab ta kiiresti ümberriietuma, sest Arturo koos saatjaskonnaga on juba saabunud.

Lossi saalis tervitavad pulmalised hõiskel kahe tähtsa perekonna ühinemist. Mõrvoja nukrat ilmet seletab Enrico jätkuva leinaga ema surma puhul. Ta sunnib Luciat abielulepingule

kohe alla kirjutama. Tseremoonia ajal tormab kohale Edgardo. Ta on Prantsusmaalt tagasi jõudnud varem, kuulnud pulmadest ja tahab nüüd teada saada tõde. Arturo ja Edgardo on valmis haarama mõõgad, ent Raimondo hoiab ära verevalamise, näidates vastset abielulepingut. Raevunud Edgardo heidab kihlasõrmuse Lucia jalgade ette ja lahkub lossist.

Pulmapeo haripunkti ajal toob Raimondo jubeda teate: Lucia on kaotanud mõistuse ja oma abikaasa tapnud. Ilmub Lucia. Vaene neiu otsib kõikjalt oma peigmeest Edgardot. Korraks arvab ta taas nägevat saladuslikku varju, kes ka allikal oli Luciat häirinud. Ent armastus Edgardo vastu on tugevam igast viirastusest ja harduses astub Lucia nägemuses koos Edgardoga altari ette. Lucia kujuteldavat õnne ei suuda enam häirida keegi. Ta andestab kõikidele ja hääbub...

Edgardo meenutuste ring on sulgunud. Ta mõistab Lucia armastuse suurust ja ühtlasi ka julma tegelikkust. Meeleheitest kustutab ta ise oma eluküünla.

Muusikaline juht ja dirigent —

Eesti NSV rahvakunstnik
ERI KLAS

Dirigent — PAUL MÄGI

Lavastaja —

Eesti NSV rahvakunstnik
ARNE MIKK

Kunstnik —

Eesti NSV rahvakunstnik
ELDOR RENTER

Koormeistrid —

Eesti NSV rahvakunstnik
UNO JÄRVELA
ANNE DORBEK

Kontsertmeistrid —

Eesti NSV teeneline kunstitegelane
REET LAUL,
IVO SILLAMAA, VIIVE PAJURI

Orkestri kontsertmeister —

Eesti NSV teeneline kunstnik
MATI UFFERT

Peostseeni liikumise juht —

Eesti NSV teeneline kunstitegelane
MAIT AGU

Itaalia keele konsultant — ÜLAR PLOOM

Etenduse juht — JÜRI KRUUS

O S A D E S:

- Lord Enrico Ashton
di Lammermoor — NSVL rahvakunstnik
~~TIIT KUUSIK~~
VAINO PUURA
TARMO SILD
- Miss Lucia, tema õde — NSVL rahvakunstnik
ANU KAAL
NSVL rahvakunstnik
MARGARITA VOITES
- Sir Edgardo di Ravenswood — NSVL rahvakunstnik
HENDRIK KRUMM
Eesti NSV rahvakunstnik
IVO KUUSK
Läti NSV teeneline kunstnik
JANIS SPROGIS (külalisena
Läti NSV RA Ooperi- ja
Balletiteatrist)
- Lord Arturo Bucklaw — ROSTISLAV GURJEV
ANTS KOLLO
JANIS SPROGIS.
- Raimondo Bidebent — Eesti NSV rahvakunstnik
MATI PALM
Eesti NSV teeneline kunstnik
UNO KREEN
LEONID SAVITSKI
- Alisa, Lucia sõbratar — Eesti NSV rahvakunstnik
URVE TAUTS
MARIKA EENSALU
- Normanno, vahtkonnaülem — Eesti NSV teeneline kunstnik
KALJU KARASK
Eesti NSV teeneline kunstnik
TIIT TRALLA

Orkestri solistid —

flööt — Eesti NSV teeneline kunstnik SIGRID ORUSAAR
RAIVO PEÄSKE

harf — TATJANA LEPNURM
EDA RAJASALU

Ooperi tegevus toimub 19. sajandi I poolel Sotimaal

Lavastusala juhataja — JAAN MIKKEL

Dekoratsioonide teostust juhendanud —
KÜLLI ROOT

Dekoratsioonid maalinud —
Eesti NSV teeneline kunstitegelane
UNO KÄRBIS

Kostüümide teostust juhendanud —
LEIDA TALLO

Valgustus — EVALD RADIK

Jumestusala juhataja — ILLI-ANN KALE

Butafor — JOHANNA RANNE

Rekvisiidiala juhataja — KARIN LINDMAA

Pealavameister — HEINO LILLIPUU